

prof. Viorica Mureșan

UN COMENTARIU; Iubirea la Cluj, Sandu Frunză

Mă apropii cu sfială de templul poetic construit de Sandru Frunză aici, cu sentimentul ajuns la o maturitate care abordează lumea interioară cu un spirit solar, înțelept, detașat și totuși atât de tânăr în trăiri.

Iubirea este fundamental structurală în acest templu al unei zeități, care guvernează existența noastră. Universul se naște din iubire, există prin ea, se eternizează prin ea. Ți vine să spui, prin parafrază: fericiți cei ce iubesc, că a lor este Împărăția Cerurilor!

Îndrăznesc să apropii trăirile eului poetic de cele ale unui alt spirit, fin și sensibil, George Coșbuc. Parafrazându-l pe poetul legat trup și suflet de tot ce-i românesc, aş putea afirma: iubire, „(natura) mormântul meu/E totul cald, că e lumină” (George Coșbuc).

De asemenea, se poate observa că Sandu Frunză, ca Lucian Blaga, este în egală măsură filosof și poet. Uimire și iubire structurale alcătuiesc universul poetic din volumul *Iubirea la Cluj*.

În acest templu, descoperi cu uimire elementele esențiale ale unei existențe dedicate iubirii: chemarea, dorul, măreția singurătății, cetatea Clujului purtând în ea vechiul și noul, dominată de Librăria Universității, unde transpare „sufletul orașului”, ogândit cu atâta iubire de poetul în luptă cu însingurările inerente unui spirit ales.

Uimirea și extazul sunt prezente la tot pasul în acest univers de excepție: “Și mă întreb mereu/cum știi să fii/prezentă/de fiecare dată/când inima îmi ia foc/când mă topesc/de dragul tău/în zboruri celeste/și telurice vise” (*De fiecare dată, tu*).

Și cum nimic din ceea ce este omenesc nu îi este străin, Sandu Frunză vorbește cu nostalgie de pierderi: “Ca o izbândă a ființei tale/Există pericolul/de a-ți pierde și/viața” (*Despre pierderi*).

Lacrima poartă marca prezenței lui Dumnezeu pe pământ, dar însoțește și “ultimul gând”, căci totul poate fi: “pentru vânarea de vânt/a înțelepciunii/deșertăciunea culegând” (*Lacrima*).

Ființa rămâne bântuită de “neînțelesuri”, dar elanurile rămân îndreptate *Spre cer*, în ritmul “Psalmului 50”.

Motivele poetice recurente rămân: ochii, “ochii tăi verzi”, care îl pierde în lumină; îngerul căzut, timpul, oglinzile, vocea muzelor.

Eul poetic se regăsește în echilibrul extatic, în așteptare. Prezența Domnului rămâne permanent în preajmă-i: “Stau pe prag/și mă închin/la crucea/care m-a luat pe brațele ei/spre a trece împăcat prin lume” (*Prezența*).

Sufletul rămâne semnul existențial major al trecerii noastre prin lume: “Suflete al meu/pereche sau androgin/cum vrei tu/Rămâi în firescul vieții mele/Draga mea” (*Suflete pereche*).

Poet al cetății, Sandru Frunză suferă pentru toate imperfecțiunile unei lumi “azi deja pierdută” (*Sufletul tău*), o lume a normalității familiei tradiționale, în care femeia-mamă, iubită, soție, soră, “umple lumea mea citadină”.

Anotimpurile marcante bântuie și ele conștiința poetică: toamna darnică, caniculară, percepută enorm de “starea de permanentă revoltă/a poetului paranormal”, epuizează parcă povara caniculară a zilelor de vară. Rămâne însă curgerea duioasă „a vinului tămâios”, ca o taină eternă a vieții (*Toamnă caniculară*).

Imaginea iubitei rămâne sub semnul primăverii, inundând chipul iubit cu florile de salcâm. Perechea unică a eului rămâne ea: “în dansul ritualic/din taina fără de nume/Ce ne unește/de dincolo de lume” (*Florile de salcâm*).

Așteptarea este sinonimă cu repetarea nașterii, din dragoste, “la vreme de toamnă” (*Așteptare*).

Sandu Frunză posedă tainele magice ale cuvântului-idee, versul liber reconstruiește o lume mai plină de semnificații, într-un imn de bucurie.

Moartea, ca parte integrantă a ciclului vieții, plutește în atmosferă ca un semn al întinericului-foc, al înveșnicirii, în care “eternitatea ne va ține/pe toți împreună/față către față” (*Înveșnicire*).

Ruleta rusească este fiecare alegere în viață; libertatea ne marchează în drumul spre fericire sau nefericire, doar ea este condiția vieții și a iubirii: “Doar prin ea încep/florile să înflorească/fețele să zâmbească/și iubirea să ne iasă în cale” (*Ruleta rusească*).

Ultimele pagini ale volumului ne poartă prin liniștea oferită de “lumina lină,/În noaptea/de eternitate plină” (*Liniște*).

Prezența iubitei este permanenta mărturisire “că neantul nu există” în “orizontul iubirii”. Cuplul “ca două picături de eternitate”, rămâne sub “sărutul soarelui” (*Frunze*). Câteva note de intertextualitate marchează structura poetică a lui Sandu Frunză:

personalitatea lui Ion Pop, simțirea nobilă a lui Horia Bădescu, magia “ecranărilor dintre cer și pământ” din antologia poetului norilor, Ion Cristofor.

Finalul volumului rămâne sub semnul poveștii: *Intrarea în poveste*, al dorului, al sângelui fierbinte al căprioarei “hăituite”, “a unui vis/ce uită să se împlinească”.

Trecând prin sărbătorile dionisiace ale toamnei sufletești, poetul rămâne “în dansul dintre eros și thanatos” al iubirii, planând peste oraș, asemeni figurilor lui Chagall, într-o duioasă mângâiere, în ritmul glasului de clopote vestind: “Cum redevenind romantică/Iubirea se naște la Cluj” (*Peste oraș*).

În șirul spiritelor de elită care au cântat frumusețea cetății Clujului, templu al Ardealului, Sandu Frunză rămâne un poet filosof original, unic.

